

Alkoholijuomien sivuaineet

Julkaistu 12.12.2005. Päivitetty 8.6.2015.

Usein väitetään, että eri alkoholijuomatyyppit aiheuttavat erilaisen humalan, krapulan tai jonkin muun vaikutuksen. Lähes yhtä usein vakuutetaan, että erot johtuvat alkoholijuomien sadoista sivuaineista. Kansanomaisia käsityksiä on kuitenkin harvoin pystytty toistamaan valvotuissa koeolosuhteissa. Englannissa julkaistussa tutkimuksessa tosin todennettiin käsitys, että punaviini voi aiheuttaa migreeniä.

Krapulan voimakkuus riippuu nautitusta alkoholimäärästä. Nautitun alkoholijuoman tyyppillä ja sitä kautta sivuaineilla ei ole merkitystä. Sivuaineet on silti usein nähty syyllisiksi krapulaan. Kaikissa alkoholijuomissa on tietysti "tavallisen alkoholin" eli etanolin lisäksi metanolia sekä sikunoita eli korkeampia alkoholeja, kuten propanolia, butanolia ja amyylialkoholia. Suurina annoksina ne vaikuttavat humalluttavasti kuten etanolikin. Sivuainealkoholien pitoisuudet alkoholijuomissa ovat kuitenkin erittäin alhaisia, vain noin yhden tuhannesosan etanolin pitoisuudesta. Siksi on epätodennäköistä, että korkeammat alkoholit tai edes niiden myrkylliset aineenvaihduntatuotteet olisivat syytäitä krapulaan.

Joistakin väkevista viineistä, kuten sherryistä, on eristetty laktoneja, joilla voi olla sellaisenaan lamaannuttava vaikutus, koska ne estävät aivojen tiettyjen hermosolujen toimintaa. Sherryjen laktoniuutteiden on todettu melko suurina annoksina vaikuttavan koe-eläinten käyttäytymiseen. Mutta kun niitä nautitaan suun kautta, mitään vaikutusta ei enää voida todeta. Aineet ilmeisesti tuhoutuvat ruoansulatuksessa.

Monesti väitetään, että eri alkoholijuomista saa erilaisen humalan. Vastakkain on asetettu toisaalta miedot ja väkevät sekä toisaalta kirkaat ja "värilliset" juomat. Käsitystä tukevat Suomessa tehdyn tutkimuksen havainnot. Olutta nauttineet eivät saaneet aggressiivisia tuntemuksia samassa määrin kuin väkeviä nauttineet. Tutkimuksen havainnot on kuitenkin helpompi selittää juomien alkoholipitoisuuksien erolla kuin muun koostumuksen erolla. Oluen alkoholi imeytyy juoman suuren nestetilavuuden vuoksi verrattain hitaasti. Humaltuminen kestää kauan. Veren alkoholipitoisuus saattaa myös jäädä alhaisemmaksi, kuin jos sama alkoholimäärä nautittaisiin väkevinä juomina. Väkevien juomien pienen tilavuuden vuoksi alkoholi imeytyy nopeasti, veren alkoholipitoisuus kehittyy nopeasti ja humaltuminen on rajumpaa. Siksi on helpompi ymmärtää, että nopeasti nouseva päihtymys vaikuttaa eri tavalla ja herättää erilaisia tuntemuksia kuin hiljalleen kehittyvä humala.

Votkan ja viskin humalavaikutuksissa ei ole todettu eroja. Väkevien sivuaineilla ei liene vaikutusta humalaan, mutta kenties sillä, nautitaanko juoma lyhyenä, pitkänä ja minkä sekoitusaineen kanssa.

Kalervo Kiianmaa
tutkimusprofessori, THL

link

Lue lisää ►

Lähde verkko-osoite: <https://paihdelinkki.fi/fi/tietopankki/tietoiskut/alkoholi/alkoholijuomien-sivuaineet>